

СОЦІАЛЬНІ ІНТЕРНЕТ-МЕРЕЖІ ЯК ОБ'ЄКТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

SOCIAL NETWORK OF INTERNET AS AN OBJECT OF ADMINISTRATIVE LAW REGULATION

Галуцько А.В.,

*здобувач кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права
Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»*

Стаття присвячена соціальним інтернет-мережам як об'єкту адміністративно-правового регулювання. Це система прав фізичних і юридичних осіб, що порушуються третіми особами в таких мережах, охорона яких здійснюється публічною адміністрацією на основі адміністративно-правових норм, у випадку неможливості їх захисту на основі цивільно-правових та інших соціальних норм.

Ключові слова: Інтернет, соціальна мережа, адміністративне регулювання, захист, публічна адміністрація.

Статья посвящена социальным интернет-сетям как объекту административно-правового регулирования. Это система прав физических и юридических лиц, которые нарушаются третьими лицами в таких сетях, охрана которых осуществляется публичной администрацией на основе административно-правовых норм, в случае невозможности их защиты на основе гражданско-правовых и иных социальных норм.

Ключевые слова: Интернет, социальная сеть, административное регулирование, защита, публичная администрация.

The article is devoted to social network of internet as an object of administrative law regulation. These systems of rights of physical and legal persons are violated in such networks. Theirs protection is realized by public administration on the administrative law base. In the case of inability in the base of civil-law and others social norms.

Key words: Internet, Social Networking, administrative regulation, protection, public administration.

Розвиток суспільних відносин в умовах глобалізації на основі революційного розвитку інформаційних технологій, привів до динамічного розвитку соціальних інтернет-мереж. Не є виключенням із цього й Україна. Наприклад, тільки в соціальній інтернет-мережі «В Контакте» знайдено 17 140 032 особи, які здійснили реєстрацію своєї сторінки з території України.

З одного боку кожна держава, яка є членом ООН, є суверенною і встановлює на своїй території власні нормативно-правові акти. Дія нормативно-правових актів в просторі є територіальною і екстериторіальною. Територіальна дія нормативно-правового акта окреслена територією держави і визначається державним суверенітетом [1]. З другого боку, Інтернет є глобальним надбанням людства і не визнає, на перший погляд, державних кордонів.

Однак як будь-які важливі відносини, суспільні відносини в системі Інтернет також потребують правового, зокрема адміністративно-правового регулювання.

До проблеми соціальних Інтернет мережі, як об'єкту адміністративно-правового регулювання звертали свої погляди вчені-правовики О. Баранова, В. Брижка, Т. Галіч, В. Горобцова, Л. Городенко, М. Іншина, Г. Красноступ, Ю. Пічугіна та ін. Вони зробили значний внесок у дослідженні правового регулювання організації діяльності інтернет-середовища. Однак аналізованої нами проблемами вони торкалися опосередковано, досліджуючи інші більш загальні чи суміжні виклики.

Мета статті полягає у тому, щоб на основі теорії природного права, думок на цю проблематику

вчених юристів та діючого законодавства розкрити об'єкт адміністративно-правового регулювання соціальних інтернет-мереж.

Розвиток мережі Інтернет в найближчому майбутньому перетворить мережу на стандартний канал соціальних комунікацій. Постійно виникнуть нові соціальні групи, нова ідеологія, сформується новий психологічний образ жителя планети ХХІ століття. Природа можливостей, що відкрилися, дозволить успішно дублювати класичні соціальні зв'язки матеріального світу, прив'язаного до географії планети і, в деяких випадках, замінювати їх. Інтернет як показник прогресу вже зараз робить захоплюючим і зручним життя особливого соціального шару – віртуального суспільства. Мільйони людей вже не бачать себе інакше, як користувачами мережі Інтернет і правомірно вважають себе частиною унікального соціально-інформаційного середовища [2]. Об'єктивно соціальна взаємодія в межах електронних конференцій і чатів приводить до початку різного роду міжособистісних відносин між людьми [3], які в силу свого ускладнення починають вимагати врегулювання на основі юридичних норм, в тому адміністративних.

Виникає питання, в якому випадку держава через норми права має втручатись і сферу безмежної свободи Інтернету. Не дивлячись на аналіз чисельних публікацій у цій сфері, лаконічної відповіді в юридичній літературі ми не знайшли.

Відповідно, з метою виявлення юридичної природи правового регулювання в системі Інтернет є потреба звернутися до основ теорії природного права, що взяла в основу діалектичну філософію права Гегеля.

У відповідності до юридичного право розуміння «право – це міра впорядкованої свободи людини, при цьому права особи закінчуються там, де вони починають порушувати права іншого індивіда» [4, с. 16].

Виходячи з таких позицій, стає очевидним, що держава має регулювати на основі норм права діяльність соціальних інтернет-мереж, тільки в тому випадку і в тому об'ємі, в якому поступають скарги від громадян, про порушення їх прав.

Спочатку встановлюються державою норми цивільного права, щоб на їх основі фізичні і юридичні особи, могли на основі диспозитивного методу самостійно чи через суд вирішити свої суперечки, відновлювати порушенні права. Якщо цього стає недостатньо, кількість порушень прав осіб зростає, не дивлячись на цивільно-правове регулювання, держава має переходити до публічного регулювання цих відносин. Поперед всього на основі норм адміністративного права, а коли порушенням стає притаманна значна небезпека переходити до кримінально-правового захисту.

Таким чином, місце адміністративно-правового регулювання діяльності Інтернет мереж полягає в об'єктивних засадах необхідності захистити права фізичних і юридичних осіб нормами адміністративного права, коли здійснити такий захист на основі цивільно-правових та інших соціальних норм неможливо, а протиправні діяння чи не набули значної суспільної небезпеки.

Соціальна мережа – соціальна структура, утворена індивідами або організаціями. Вона відображає зв'язки між ними через різноманітні соціальні взаємовідносини, починаючи з випадкових знайомств і закінчуючи тисними родинними вузами. Вперше термін було запропоновано в 1954 році Дж. А. Барнесом (в роботі *Class and Committees in a Norwegian Island Parish*, «Human Relations»). [4]. Першим інтернет-сайтом, який пропонував можливості роботи із соціальними мережами, був *classmates.com*, який з'явився в 1995 р. Починаючи з 2001 року почали з'являтися сайти, в яких використовувалася технологія під назвою «коло друзів». Ця форма соціальних мереж, яка широко використовується у віртуальних спільнотах, набула широкої популярності в 2002 р. та розквітнула з появою сайту *Friendster*. Наразі існує до 1000 сайтів з можливостями організації соціальних мереж. Популярність цих сайтів постійно зростала, у 2004 р. була створена найбільша на сьогоднішній день соціальна мережа у світі *Facebook* [5].

Таким чином, під соціальною інтернет-мережею, в аспекті потреб адміністративно-правового регулювання, слід розуміти віртуальну Інтернет спільноту, утворену засновниками, авторами аудіовізуального контенту та чисельними користувачами, яка об'єктивно потребує регулювання на основі норм адміністративного права по причині того, що захистити права фізичних і юридичних осіб в такій системі на основі цивільно-правових та інших соціальних норм неможливо, а протиправні діяння чи не набули значної суспільної небезпеки (ще немає необхідності кримінально-правового захисту).

У відповідності до теорії адміністративного права адміністративно-правові відносини це відносини врегульовані нормами адміністративного права. Вони мають свою структуру, що складається із суб'єктів, об'єктів адміністративно-правових відносин, змісту та юридичних фактів. Об'єктами адміністративно-правових відносин можуть бути різноманітні матеріальні та нематеріальні блага, які становлять публічну цінність, і діяння суб'єктів та об'єктів публічного управління пов'язані з цими благами [6, с. 68-70].

Суб'єктами публічного управління в цій сфері є публічна адміністрація, яка здійснює адміністративно-правове регулювання соціальних інтернет-мереж. Об'єктами публічного управління є засновники автори аудіовізуального контенту їх посередники [7] та користувачі таких мереж. Перший і других можна об'єднати під категорією суб'єкти адміністративно-правового регулювання соціальних інтернет-мереж.

Якщо звернутися до аналізу законодавства з метою виявити, які блага суб'єктів адміністративного права у сфері адміністративно-правового регулювання соціальних інтернет-мереж, на думку законодавця, потребують захисту нормами адміністративного права, то відповіді на ці питання ми в ньому не знайдемо.

Так, відповідно до частини четвертої статті 20 Закону України «Про інформацію» порядок створення (заснування) та організації діяльності окремих засобів масової інформації визначаються законодавчими актами про ці засоби. Сьогодні такими законодавчими актами є Закони України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» та «Про телебачення і радіомовлення». Законом України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» під друкованими засобами масової інформації (пресою) в Україні розуміються періодичні і такі, що продовжуються, видання, які виходять під постійною назвою, з періодичністю один і більше номерів (випусків) протягом року на підставі свідоцтва про державну реєстрацію. Відповідно до частини третьої статті 20 Закону України «Про інформацію» аудіовізуальними засобами масової інформації є: радіомовлення, телебачення, кіно, звукозапис, відеозапис тощо. Згідно зі статтею 1 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» аудіовізуальний (електронний) засіб масової інформації – організація, яка надає для масового приймання споживачами аудіовізуальну інформацію, передану у вигляді електричних сигналів і прийняту за допомогою побутових електронних пристроїв. З огляду на наведене, чинним законодавством визначений порядок створення (заснування) та організації діяльності друкованих та аудіовізуальних (електронних) засобів масової інформації [8].

Як бачимо, суспільні відносини у сфері адміністративно-правового регулювання діяльності інтернет-мереж мають новітню юридичну природу, яка ще знайшла свого сталого законодавчого оформлення. Таким чином, у цій сфері треба спиратися на норми природного права і конституції України в розрізі прав, і свобод людини.

Висновок. Отже, соціальні інтернет-мережі як об'єкт адміністративно-правового регулювання – це система прав фізичних і юридичних осіб (засновників, авторів аудіовізуального контенту та чисельних користувачів), які порушуються третіми

особами в таких мережах, охорона яких здійснюється публічною адміністрацією на основі адміністративно-правових норм, у випадку неможливості їх захисту на основі цивільно-правових та інших соціальних норм.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підручник / О. Ф. Скакун. – Харків : Консум, 2001. – 656 с.
2. Кудрявцева С. П. Міжнародна інформація : навчальний посібник / С. П. Кудрявцева, В. В. Колос. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2005. – 400 с.
3. Сидоров С. Інтернет як засіб соціальної комунікації та соціального впливу / Микола Сидоров, Дмитро Табаков // Соціологія. – 2008. – № 4. – С. 119–125.
4. Правознавство. Випускний курс : навчальний посібник // за ред. В. І. Олефіра. – К. : Університет Україна, 2013. – 324 с.
4. О возникновении термина социальные сети [Електронний ресурс] // Социальные сети от А до Я азбука социальных сетей. – 2013. – Режим доступу : <http://www.social-networking.ru>.
5. Городенко Л. Інтернет як засіб соціальної комунікації [Електронний ресурс] / Леся Городенко // ГРАНІ. Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/zhur/2013_12/Gorodenk.pdf.
6. Адміністративне право України : у 2-х т. : підручник Т.1 : Загальне адміністративне право. Академічний курс / В. В. Галунько, В. І. Олефір, Ю. В. Гридасов, А. А. Іванищук, С. О. Короєд. – Херсон : ХМД, 2013. – 396 с.
7. Іншин М. І. Сучасний стан та шляхи удосконалення взаємовідносин органів державної влади і засобів масової інформації : матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Інформаційне суспільство в Україні: інформаційно-правова культура, освіта, наука». – Суми : Довкілля. – 2008. – С. 33–38.
8. Красноступ Г. Правове забезпечення державної інформаційної політики / Ганна Красноступ // Юридичний журнал. 2010. – № 10.
9. Пічугіна Ю. О. Цензура в соціально-комунікаційних каналах (огляд публікацій) [Електронний ресурс] / Ю. О. Пічугіна // СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ. – 2013. – Режим доступу : <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>.
10. Галіч Т. О. Соціальні інтернет-мережі та віртуалізація суспільного життя [Електронний ресурс] / Галіч Тетяна Олександрівна // 2010. – С. 144–147.